Kulturutskottets betänkande 1983/84:25

om vissa anslag till kyrkliga ändamål (prop. 1983/84:150 bil. 7)

TRETTONDE HUVUDTITELN

Kyrkliga ändamål

1. C 5. **Bidrag till restaurering av äldre domkyrkor.** Regeringen har i proposition 1983/84:150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1984/85, m. m. (kompletteringspropositionen) bilaga 7 (civildepartementet) under punkt C 5 (s. 1 och 2) föreslagit riksdagen att till Bidrag till restaurering av äldre domkyrkor för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln utöver vad som upptagits i proposition 1983/84:100 bilaga 15 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 000 kr.

Utskottet

Under anslaget har för nästa budgetår anvisats ett anslag av 2,4 milj. kr. I propositionen föreslås att 8 milj. kr. anvisas för bidrag till restaurering av kyrkor.

Det anförs att det bör ankomma på regeringen att besluta om fördelningen av anslaget. Civilministern räknar med ett anslagsbehov för statsbidrag till restaurering av Skara domkyrka av närmare 1 milj. kr., av Strängnäs domkyrka av minst 1 milj. kr. och av Linköpings domkyrka av 2 milj. kr. För arbeten på kyrkor i Visby stift räknar han med ett anslagsbehov om ca 4 milj. kr. I detta hänseende anför han följande.

En omfattande yttre restaurering av *Visby domkyrka* har nyligen avslutats. Kostnaderna för restaureringen uppgår till 13 893 005 kr. Enligt den av kammarkollegiet föreslagna kostnadsfördelningen skall staten svara för två tredjedelar och domkyrkoförsamlingen i Visby för en tredjedel av kostnaderna för dessa arbeten. Kostnaderna för restaureringen har delvis förskotterats av församlingen. För att täcka de av församlingen förskotterade kostnaderna skulle utöver tidigare anvisade belopp erfordras närmare 3 milj. kr. i statsbidrag.

Ytterligare restaureringsarbeten finns projekterade på domkyrkan och andra kyrkor i Visby stift. Församlingarna i Visby stift bildar sedan den 1 januari 1984 en partiell kyrklig samfällighet för att handha de angelägenheter av ekonomisk natur som avser vård och underhåll av församlingskyrkorna. Jag föreslår att det ytterligare statsbidrag som skulle ha utgått för den yttre restaureringen av domkyrkan i stället får användas för sådana restaureringsarbeten på domkyrkan och andra kyrkor i Visby stift som kan utföras under nästa budgetår.

Utskottet vill erinra om att statsbidrag från anslaget hitintills utgått endast i fråga om domkyrkor. Regeringens förslag till medelsanvisning under denna anslagspunkt innebär som ovan redovisats att bidraget skall kunna användas även till andra kyrkor på Gotland.

Utskottet har inhämtat att förslaget inte är avsett att innebära en ändring i fråga om nuvarande principer för den reguljära bidragsgivningen på området. Förslaget beträffande Visby stift har lagts fram eftersom regeringen bedömt att insatserna hade en hög prioritet vid en avvägning mellan olika tänkbara åtgärder för att främja sysselsättningen. Förslaget har, enligt vad utskottet också inhämtat, lagts fram efter överläggningar med företrädare för såväl domkyrkoförsamlingen som den kyrkliga samfälligheten. Samstämmighet råder om den i propositionen föreslagna lösningen.

Med hänsyn till vad sålunda redovisats har utskottet inte något att erinra mot regeringens förslag. I sammanhanget finns det skäl erinra om att riksdagen starkt understrukit betydelsen av målmedvetna och genomtänkta åtgärder till skydd för bl. a. Gotlandskyrkorna (KrU 1980/81:23, rskr 1980/81:265).

Här finns också anledning erinra om att 1982 års kyrkokommitté har i uppgift att se över svenska kyrkans struktur på lokalplanet (Dir 1982:95). I tilläggsdirektiv som utfärdats tidigare i år – med anledning av att den kommunala beskattningen av juridiska personer föreslagits bli avskaffad – anför civilministern bl. a. att kommittén bör överväga om viss del av den kompensation som skall utgå till de kyrkliga kommunerna bör reserveras för speciella ändamål som är av intresse inte enbart för den enskilda församlingen; som exempel på sådana ändamål ges underhållet av kulturhistoriskt värdefulla kyrkor. Den omständigheten att medel av sysselsättningsskäl anvisas för restaurering av även andra kyrkor än domkyrkor innebär enligt utskottets mening inte att utredningsarbetet föregrips.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:150 – utöver av riksdagen tidigare anvisat belopp[1] – till *Bidrag till restaurering av äldre domkyrkor* för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 8 000 000 kr.

2. **C 10. Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund.** Regeringen har under punkt C 10 (s. 2 och 3) föreslagit riksdagen att till Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln utöver vad som upptagits i proposition 1983/84:100 bilaga 15 anvisa ett reservationsanslag av 16 000 000 kr.

[1] KrU 1983/84:14.

Motioner

I motion 1983/84:2939 av *Göran Ericsson m. fl. (m)* yrkas att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag om anvisande av medel till Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln utöver vad som upptagits i proposition 1983/84:100 bilaga 15.

I motion 1983/84:2946 av Kenth Skårvik (fp) yrkas

1. att riksdagen uttalar sig för att regeringen denna gång inte förbigår Göteborgsområdet,

2. att riksdagen uttalar sig för att Mölndals frikyrkoförsamling erhåller högsta möjliga bidrag till sin byggnation av nya lokaler.

I motion 1983/84:2956 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) yrkas, såvitt nu är i fråga,

30. att riksdagen med anledning av regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund.

Utskottet

Från anslaget utgår bidrag för anordnande eller upprustning av lokaler för trossamfund med 30 % av skäliga kostnader, dock högst med 600 000 kr. Bidrag till handikappanpassning av lokaler för trossamfund utgår med belopp som motsvarar kostnaden för åtgärden, dock högst med 100 000 kr.

Riksdagen har nyligen i enlighet med förslag i budgetpropositionen anvisat ett belopp om 6,5 milj. kr. för nästa budgetår för angivna ändamål (KrU 1983/84:14, rskr 1983/84:225).

I kompletteringspropositionen föreslås att ytterligare 16 milj. kr. anvisas för nästa budgetår till anskaffande och handikappanpassning av lokaler för trossamfund. Civilministern hänvisar till det medelsbehov som föreligger för ändamålet och till behovet av åtgärder för att stimulera sysselsättningen. Han räknar med att ett extra statsbidrag av denna storlek kommer att möjliggöra en ökning av byggnadsvolymen motsvarande ca 60 milj. kr.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om en ytterligare medelsanvisning av 16 milj. kr. för Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund. Detta innebär att motion 2939 (m) – vari yrkas avslag på regeringsförslaget under hänvisning främst till nödvändigheten av att minska statsutgifterna – avstyrks.

Frågan om dispositionen av de medel som anvisas under anslaget tas upp i två motioner. I en partimotion från folkpartiet, 2956, föreslås att riksdagen skall besluta att bidrag skall kunna utgå oberoende av ortens aktuella byggarbetslöshet. I motion 2946 (fp) vill motionären ha ett uttalande om att Göteborgsområdet denna gång inte bör förbigås vid fördelningen av medlen,

eftersom området har behov av sysselsättningsskapande åtgärder på bl. a. byggarbetssidan. Motionären vill också att riksdagen skall uttala sig för att viss frikyrkoförsamling skall erhålla största möjliga bidrag till ett av församlingen nyligen påbörjat kyrkobygge.

Utskottet har inhämtat att vad som anförs i propositionen inte syftar till att begränsa bidragsgivningen till vissa län. För att åstadkomma en önskad sysselsättningseffekt genom den ökade resurstilldelningen under anslaget överväger däremot regeringen att i regleringsbrev ge föreskrift dels i fråga om tiden för utnyttjandet av bidrag från anslaget, dels beträffande utnyttjande av arbetskraft, nämligen så till vida att denna skall vara anvisad eller godkänd av arbetsmarknadsverket.

Utskottet förordar att användningen av de aktuella medlen regleras på angivna eller på ett likartat sätt. Vid denna bedömning beaktar utskottet bl. a. vad Samarbetsnämnden för bidrag till trossamfund tidigare anfört i skrivelse till utskottet (se KrU 1983/84:14 s. 3), nämligen att av de projekt som aviserats för budgetåret 1984/85 mindre än en tredjedel ligger inom de län som prioriterats av sysselsättningsskäl vid fördelning av ett extra anslag hösten 1983. Om medlen fördelas i enlighet med det ovan anförda tillgodoses enligt utskottets mening såväl syftet att medlen blir sysselsättningsskapande som att de kan utgå som bidrag till anskaffande av lokaler och till handikappanpassning i sådana fall där behovet är störst. Genom utskottets ställningstagande tillgodoses motion 2956 i aktuell del.

Av det ovan sagda följer att utskottet motsätter sig att bidrag skall kunna utgå endast i vissa delar av landet. Med hänsyn härtill och då det ankommer på den ovan angivna samarbetsnämnden att fördela de medel som anvisas under anslaget avstyrker utskottet motion 2946.

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsanvisningen*
   att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:150 och med avslag på motion 1983/84:2939 – utöver av riksdagen tidigare anvisat belopp[1] – till *Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund* för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 16 000 000 kr.,
2. beträffande *dispositionen av medlen*
   att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:150 och motion 1983/84:2956 yrkande 30 godkänner vad utskottet anfört,
3. beträffande *användningen av medlen i Göteborgsområdet m. m.*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:2946.

Stockholm den 24 maj 1984

På kulturutskottets vägnar
INGRID SUNDBERG

[1] KrU 1983/84:14.

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Tyra Johansson (s), Karl Boo (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Tore Nilsson (m), Maja Bäckström (s), Lars Ahlmark (m), Stina Gustavsson (c), Gunnar Thollander (s), Gunnel Liljegren (m), Jan-Erik Wikström (fp), Anders Nilsson (s), Helge Klöver (s) och Ingela Andersson (vpk).

Reservation

Medelsanvisningen till Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund (punkt 2, mom. 1)

Ingrid Sundberg, Tore Nilsson, Lars Ahlmark och Gunnel Liljegren (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "statsutgifterna – avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i synpunkterna i motion 2939 (m), då det gäller behovet av besparingar på statsbudgeten. Kulturutskottet biträder därför förslaget i motionen om att ytterligare medel inte skall anvisas under förevarande anslag. Propositionen avstyrks således.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med avslag på proposition 1983/84:150 och med bifall till motion 1983/84:2939 beslutar att ytterligare medel till *Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund* för budgetåret 1984/85 inte skall anvisas,